

DOMSTOLENS DOM

28. januar 1986 *

I sag 169/84

- 1) **Compagnie française de l'azote (Cofaz) SA**, Paris,
- 2) **Société CdF Chimie azote et fertilisants SA**, Toulouse,
- 3) **Société chimique de la Grande Paroisse (SCGP) SA**, Paris,

ved advokat Dominique Voillemot, Paris, og med valgt adresse i Luxembourg hos advokat Jacques Loesch, 8, rue Zithe,

sagsøgere,

mod

Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved Marie-José Jonczy, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, bistået af Nicole Coutrelis, og med valgt adresse i Luxembourg hos Manfred Beschel, Kommissionens juridiske tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøgt,

angående, på sagens nuværende trin, formaliteten i sagsøgeres søgsmål, hvorunder der er nedlagt påstand om annullation af den til sagsøgerne ved skrivelse af 24. april 1984 meddelte beslutning fra Kommissionen af 17. april 1984 om indstilling af den procedure i henhold til EØF-traktatens artikel 93, stk. 2, som Kommissionen havde indledt ved skrivelse af 4. november 1983 til den nederlandske regering,

har

* Processprog: Fransk.

DOMSTOLEN

sammensat af afdelingsformand, fungerende præsident, U. Everling, afdelingsformændene K. Bahlmann og R. Joliet, dommerne G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, Y. Galmot, C. Kakouris og T. F. O'Higgins,

generaladvokat: P. VerLoren van Themaat

justitssekretær: fuldmægtig D. Louterman

efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 16. oktober 1985,

afsagt følgende

DOM

(Sagsfremstillingen udelades)

Præmisser

- 1 Ved stævning, indgivet til Domstolens justitskontor den 2. juli 1984, har selskaberne Compagnie française de l'azote (Cofaz) SA, Société CdF Chimie azote et fertilisants SA og Société chimique de la Grande Paroisse SA i medfør af EØF-traktatens artikel 173, stk. 2, anlagt sag med påstand om annullation af Kommissionens beslutning af 17. april 1984, ved hvilken den procedure vedrørende prisreglerne for naturgasleverancer i Nederlandene, som Kommissionen havde indledt ved skrivelse af 4. november 1983 til den nederlandske regering, blev indstillet.
- 2 Kommissionen har ikke nedlagt nogen særskilt afvisningspåstand, jfr. procesreglementets artikel 91, men har gjort gældende, at sagen bør afvises. Domstolen har i medfør af procesreglementets artikel 92, stk. 2, besluttet at træffe særskilt afgørelse vedrørende sagens formalitet.

- 3 Det fremgår af sagen, at sammenslutningen SPIEA (Syndicat professionnel de l'industrie des engrais azotés) den 1. juni 1983 bl.a. på vegne af de sagsøgende virksomheder indgav klage til Kommissionen over anvendelsen i Nederlandene af en prisordning for levering af naturgas til favørpriser til nederlandske ammoniakproducenter. Også den belgiske og den franske regering samt en tysk virksomhed har over for Kommissionen rejst indsigelser mod nævnte favørprisordning.
- 4 Den 25. oktober 1983 besluttede Kommissionen at indlede den i EØF-traktatens artikel 93, stk. 2, omhandlede procedure i anledning af nævnte favørprisordning. Den støtte, der ifølge Kommissionen var tale om, var udformet som en ordning, hvorefter den nederlandske regering gennem Gasunie gav de nederlandske ammoniakproducenter særrabatter i kraft af et dobbelt prissystem, ved hvilket prisen på den naturgas, de nævnte producenter anvender som råstof, nedsættes. Kommissionen meddelte den nederlandske regering sine hensigter i skrivelse af 4. november 1983. Ved meddelelse af 1. december 1983 i henhold til EØF-traktatens artikel 93, stk. 2, vedrørende et dobbelt prissystem for naturgas i Nederlandene (EFT C 327, s. 3) opfordrede den de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger.
- 5 Inden for rammerne af den hermed indledte procedure henvendte SPIEA sig atter til Kommissionen ved skrivelse af 6. januar 1984, hvori klagen af 1. juni 1983 blev fastholdt og uddybet.
- 6 Sideløbende med den i henhold til artikel 93, stk. 2 indledte procedure, indledte Kommissionen den i EØF-traktatens artikel 170 omhandlede procedure i anledning af den franske regerings klage over samme prisordning. I forbindelse med sidstnævnte procedure fremsatte Kommissionen den 13. marts 1984 en begrundet udtalelse, hvori den fastslog, at kongeriget Nederlandene har undladt at opfylde forpligtelser, der påhviler det i medfør af traktatens artikel 93, idet det gennem Gasunie leverer de nederlandske ammoniak- og kvælstofgødningsproducenter naturgas til favørpris. I samme udtalelse forbeholdt Kommissionen sig sine rettigheder i forbindelse med den i medfør af traktatens artikel 93, stk. 2, indledte procedure.
- 7 SPIEA henvendte sig ved skrivelse af 28. marts 1984 endnu en gang til Kommissionen på vegne af sagsøgerne og rejste heri forskellige indvendinger mod prissystemet for naturgas, som Gasunie i mellemtiden havde ændret.

- 8 Ved telex af 14. april 1984 meddelte den nederlandske regering Kommissionen, at Gasunie endnu en gang med virkning fra 1. november 1983 havde ændret sin prisordning for levering af gas til industrien, således, at de to prissystemer, SPIEA havde klaget over dels i klageskrivelsen af 1. juni 1983 og bemærkningerne af 6. januar 1984, dels i skrivelsen af 28. marts 1984, var ophævet.
- 9 Kommissionen mente, at Gasunies nye prissystem var foreneligt med fællesmarkedet og besluttede derfor på sit møde den 17. april 1984 at indstille den procedure, der var blevet indledt vedrørende Gasunies prissystem i medfør af EØF-traktatens artikel 93, stk. 2. Den gav den nederlandske regering meddelelse om denne beslutning i skrivelse af 18. maj 1984. De sagsøgende virksomheder var allerede orienteret herom gennem SPIEA, der den 24. april havde modtaget et brev fra Kommissionen, hvis indhold i vidt omfang var identisk med indholdet af Kommissionens skrivelse til den nederlandske regering.
- 10 Kommissionen var nået til det resultat, at det ændrede prissystem var foreneligt med fællesmarkedet af følgende grunde: Gasunie havde ophævet det dobbelte prissystem og havde i sin prisliste for indenlandsk industriforbrug (dvs. priserne B-E) indført en ny pris, den såkaldte store F-pris, for meget store industrielle forbrugere med hjemsted i Nederlandene. Levering til denne nye pris forudsatte et årsforbrug på mindst 600 mio kubikmeter gas med en »driftsomkostningsandel« på mindst 90% samt aftagerens accept af Gasunies adgang til helt eller delvis efter et frit skøn at afbryde leverancerne eller levere gas med varierende termisk virkningsgrad. Den nye F-pris var efter Kommissionens opfattelse en del af den almindelige nederlandske prisordning for hjemmemarkedet og medførte ikke forskelsbehandling på sektorplan. Den rabat, virksomhederne opnåede ved den nye pris (i sammenligning med E-prisen), repræsenterede endog mindre beløb end alle Gasunies besparelser i forbindelse med virksomhedernes store forbrug og de øvrige ovenfor nævnte betingelser ifølge den ændrede prisordning. Den nye store F-pris var således ifølge Kommissionen økonomisk begrundet.
- 11 SPIEA fremsatte med udgangspunkt i Kommissionens skrivelse af 24. april 1984 i en skrivelse til Kommissionen af 22. maj 1984 en række indsigelser mod Kommissionens beslutning om således at indstille proceduren. Disse indsigelser gendrev Kommissionen i skrivelser af 26. og 27. juni 1984.

- 12 De sagsøgende virksomheder har i medfør af EØF-traktatens artikel 173, stk. 2, anlagt nærværende annullationssøgsmål mod beslutningen af 17. april 1984. De har i stævningen gjort gældende, at Kommissionens beslutning er udtryk for åbenbare vildfarelser, for så vidt angår vurderingen af væsentlige faktiske omstændigheder og bl.a. ansættelsen af de totale besparelser, Gasunie opnår i kraft af betingelserne ifølge den nye prisordning. Ifølge sagsøgerne er den nye F-pris blot den tidligere prisordning »i ny ikklædning«.
- 13 Kommissionen har anført, at de sagsøgende virksomheder ikke er individuelt berørt af den anfægtede beslutning, jfr. traktatens artikel 173, stk. 2. Den vil ikke udelukke, at en virksomhed, der ikke er adressat for en beslutning, der betegner afslutningen på en undersøgelsesprocedure i henhold til traktatens artikel 93, stk. 2, under andre omstændigheder kan anlægge sag, men i det foreliggende tilfælde må der anlægges en indskrænkende fortolkning af søgsmålsadgangen. De sagsøgende virksomheder har ikke særlige egenskaber, der adskiller dem fra andre virksomheder. Der bliver ikke tale om en tilstrækkelig individualisering af dem som ammoniakproducenter eller ofre for en påstået forskelsbehandling. I al fald er der ikke ved traktatens artikler 92 og 93 etableret en subjektiv ret, og en beslutning på grundlag af disse artikler har således på ingen måde indvirkning på individuelle retspositioner. De sagsøgende virksomheder er endelig ikke individuelt berørt, idet de ikke er de eneste kvælstofgødningsproducenter i Fællesskabet.
- 14 Ifølge Kommissionen er de sagsøgende virksomheder heller ikke umiddelbart berørt, fordi de har spillet en rolle ved indledningen af den administrative procedure. De har i den forbindelse kun bidraget til sagens oplysning, og de indtager ikke samme stilling som klagerne under en procedure i henhold til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962 (EFT 1959-1962, s. 81) eller Rådets forordning nr. 3017/79 af 20. december 1979 (EFT L 339, s. 1). De sagsøgende virksomheder har ikke en særlig stilling ifølge artiklerne 92-94. Selv hvis det anerkendes, at de sagsøgende virksomheder har en subjektiv ret til over for Kommissionen at fremsætte begæring om ophævelse af en støtteforanstaltning, der påstås at være uforenelig med fællesmarkedet, er det ikke dermed godtgjort, at de har en søgsmålsinteresse i forbindelse med en beslutning, hvorefter der ikke foreligger en støtte, der er uforenelig med Fællesmarkedet. Ifølge Domstolens praksis er artikel 93, stk. 3, umiddelbart anvendelig, idet bestemmelsen efter sit indhold kan anvendes ved national ret og afføder rettigheder for borgerne, som de nationale retter er forpligtet til at beskytte, og derfor kan en overtrædelse af traktatens artikel 93, stk. 3, umiddelbart forfølges ved de nationale retter. De sagsøgende virksomheder er således ikke afskåret fra enhver søgsmålsadgang.

- 15 Kommissionen anfører til afrunding af denne argumentation, at det fremgår af Domstolens praksis, at Kommissionen besidder vide skønsbeføjelser ved anvendelsen af artikel 92. Heraf kan man slutte, dels at nævnte artikel ikke er umiddelbart anvendelig, dels at alene Kommissionen kan afgøre, om der skal indledes en procedure i henhold til artikel 93, stk. 2.
- 16 Ved afgørelsen af, om de sagsøgende virksomheder er umiddelbart berørt af den anfægtede beslutning, må der efter Kommissionens opfattelse først og fremmest lægges vægt på, at de ikke blot, fordi de konkurrerer med virksomheder, der som hævdet modtager statsstøtte, er beføjet til at gøre gældende, at beslutningen har virkninger for deres stilling på markedet. Ifølge Domstolens praksis er imidlertid netop dette konkurrenceforhold en nødvendig forudsætning for søgsmålsadgangen i henhold til artikel 173. De sagsøgende virksomheders stilling i konkurrencen bestemmes desuden umiddelbart af de gaspriser, som deres leverandør, nemlig Gaz de France anvender, og ikke af de priser, Gasunie anvender over for de nederlandske producenter.
- 17 De sagsøgende virksomheder gør omvendt gældende, at der fra indledningen af proceduren og til vedtagelsen af den anfægtede beslutning har været tale om et og samme spørgsmål, nemlig ansættelsen af den rabat, som en række forbrugere af naturgas i Nederlandene har modtaget. De sagsøgende virksomheder anser sig for individuelt berørt, idet de lider et betydeligt tab som følge af den konkurrencefordel, som deres nederlandske konkurrenter har opnået. De anser sig desuden for individualiseret i den i artikel 173 forudsatte betydning ved den rolle, de har spillet ved igangsætningen og afviklingen af proceduren. Kommissionen har selv anerkendt, at de har spillet en rolle som nævnt, idet den har tilstillet dem den omhandlede beslutning. Ifølge de sagsøgende virksomheder har en virksomhed, der er udsat for de skadelige virkninger af en statsstøtte, en subjektiv ret til at anmode Kommissionen om at tage stilling til en støttes forenelighed med fællesmarkedet, der svarer til retten ifølge artikel 3, stk. 2, i Rådets forordning nr. 17.
- 18 De sagsøgende virksomheder anser sig endvidere for umiddelbart berørt af den omhandlede beslutning, dels fordi de er ofre for en konkurrencefordrejning, dels fordi den skade, de lider, er en følge af Kommissionens beslutning. Beslutningen påvirker de sagsøgende virksomheders stilling på markedet, for så vidt som de nederlandske producenters varer bringes på markedet i Fællesskabet.

- 19 Af Domstolens nyere praksis fremgår ifølge de sagsøgende virksomheder, at der bør lægges vægt på de principper, der ligger til grund for traktatens artikler 164 og 173. Det kan derefter ikke være afgørende, at der ikke findes forordninger, ved hvilke der er sikret de sagsøgende virksomheder særlige rettigheder under den administrative procedure. De sagsøgende virksomheder anser sig desuden for umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning, idet denne trådte i kraft straks og uden mellemkommende udstedelse af fællesskabsretlige retsakter eller nationale bestemmelser.
- 20 Indledningsvis bemærkes, at der ved afgørelsen af formalitetsspørgsmålet, og idet der bortses fra sagens realitet, må gås ud fra de sagsøgende virksomheders påstande, hvorefter den af Gasunie i prissystemet for industrien indføjede såkaldte »F-pris«, der var prisen for naturgas leveret til meget store forbrugere med hjemsted i Nederlandene, er en statsstøtte, som den nederlandske regering ydede de tre nederlandske ammoniak- og kvælstofgødningproducenter.
- 21 Dernæst bemærkes, at fysiske eller juridiske personer i medfør af artikel 173, stk. 2, kun på det i samme artikels stk. 1 nævnte grundlag kan anlægge sag til prøvelse af en beslutning, der er rettet til en anden person, såfremt vedkommende person er umiddelbart og individuelt berørt af beslutningen. Om de sagsøgende virksomheder har søgsmålsret afhænger derfor af, om de er umiddelbart og individuelt berørt af den beslutning, Kommissionen rettede til kongeriget Nederlandenes regering, og ifølge hvilken den indstillede den procedure, den i medfør af artikel 93, stk. 2, havde indledt over for nævnte land.
- 22 Det fremgår af Domstolens faste praksis, at personer, der ikke er adressater for en beslutning, kun vil kunne påstå, at de berøres individuelt, jfr. artikel 173, stk. 2, hvis denne beslutning rammer dem på grund af visse egenskaber, som er særlige for dem, eller på grund af en faktisk situation, der adskiller dem fra alle andre og derfor individualiserer dem på lignende måde som adressaten (dom af 15. juli 1963, 25/62, Plaumann mod Kommissionen, Sml. 1954-1964, s. 411).
- 23 Specielt om den nævnte faktiske situation har Domstolen ved flere lejligheder fastslået, at klagende virksomheder, der ved en forordning er tillagt processuelle garantier, hvorefter de kan fremsætte en begæring til Kommissionen om konstatering af en overtrædelse af fællesskabsretten, også må have adgang til at anlægge sag med henblik på beskyttelse af deres berettigede interesser (Domstolens domme

af 25. oktober 1977, 26/76, Metro mod Kommissionen, Sml. 1875; af 5. oktober 1983, 191/82, Fediol mod Kommissionen, Sml. s. 2913; af 11. oktober 1983, 210/81, Demo-Studio Schmidt mod Kommissionen, Sml. s. 3045).

- 24 I den forbindelse bemærkes, at Domstolen i dom af 20. marts 1985 (Timex Corporation mod Rådet og Kommissionen, 264/82, Sml. 1985, s. 849) udtalte, at det i den forbindelse navnlig må undersøges, hvilken rolle sagsøgeren har spillet i den forudgående administrative procedure. Den har ved bedømmelsen af, om den omtvistede akt berører virksomheden i den i traktatens artikel 173, stk. 2, forudsatte betydning blandt andet lagt vægt på, at virksomheden var en af initiativtagerne til den klage, der gav anledning til iværksættelsen af undersøgelsen, at virksomheden blev hørt under denne, og at dens redegørelser i vidt omfang var afgørende for forløbet af undersøgelsen.
- 25 Det samme kan siges om de virksomheder, der inden for rammerne af den i artikel 93 i traktaten omhandlede procedure har spillet en tilsvarende rolle, såfremt deres stilling på markedet i væsentligt omfang påvirkes af den støtteforanstaltning, den anfægtede beslutning drejer sig om. I artikel 93, stk. 2, siges det helt i almindelighed og uden tilføjelser af nogen art, at de interesserede parter har adgang til at fremsætte bemærkninger.
- 26 Vedrørende de sagsøgende virksomheders stilling under Kommissionens undersøgelse af den heromhandlede støtte, må det fastslås, at de sagsøgende virksomheder den 1. juni 1983 indgav klage til Kommissionen vedrørende det prissystem, i kraft af hvilket de nederlandske kvælstofgødningsproducenter fik leveret naturgas til favoripris. De sagsøgende virksomheder fremhævede i klagen i særlig grad, at de var konkurrenter til de tre nederlandske producenter, og at støtten skadede dem. Endvidere fulgte de sagsøgende virksomheder Kommissionens opfordring og fremsatte deres bemærkninger, jfr. artikel 93, stk. 2.
- 27 De sagsøgende virksomheder har om de økonomiske forhold på kvælstofgødningsmarkedet under ét anført, at det omhandlede prissystem efter deres beregninger medfører en årlig overførsel på 165 MIO HFL til de tre nederlandske ammoniakproducenter. Ifølge de sagsøgende virksomheder udgør omkostningerne til naturgas i Frankrig henved 80% af kostprisen af fabrik for ammoniak, der er den vigtigste råvare ved fremstillingen af kvælstofgødning. De sagsøgende virksomheder gør desuden gældende, at de konkurrerer direkte med de tre nederlandske

kvælstofgødningsproducenter, der i årene 1978-1982 mere end tredoblede deres eksport af gødning til Frankrig og i 1980-1982 øgede deres markedsandel på det franske marked fra 9% til 21,7%.

28 Domstolen kan ikke under behandlingen af sagens formalitetsspørgsmål tage endeligt stilling til spørgsmål vedrørende den konkurrence, der måtte være mellem de sagsøgende virksomheder og de nederlandske virksomheder. Det er tilstrækkeligt at fastslå, at de sagsøgende virksomheder præcist har fremdraget grundene til, at deres retmæssige interesser krænkes af Kommissionens beslutning, idet denne navnlig påvirker deres stilling på det omhandlede marked.

29 Det af Kommissionen fremhævede forhold, at en fjerde virksomhed, der ikke konkurrerer med de sagsøgende virksomheder, også får leveret gas til F-prisen, er i den sammenhæng uden betydning. Såfremt der skulle være tale om en statsstøtte i den i artikel 92 forudsatte betydning, kan den fordel, som en ikke konkurrerende virksomhed opnår i kraft af et prissystem, ikke medføre, at en eventuel fordrejning eller truende fordrejning af konkurrencen mellem de øvrige virksomheder bliver irrelevant, eller at der ikke som hævdet af sagsøgerne vil kunne blive tale om et væsentligt tab for dem.

30 Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt de sagsøgende virksomheder er umiddelbart berørt, er det tilstrækkeligt at bemærke, at ved Kommissionens beslutning om indstilling af proceduren har det omhandlede prissystem fortsat kunnet virke i fuldt omfang, mens den af de sagsøgende virksomheder begærede procedure ville kunne afføde en beslutning om ophævelse eller ændring af nævnte system. Det må herefter anerkendes, at de sagsøgende virksomheder er umiddelbart berørt af den omtvistede beslutning.

31 Heraf følger, at den anfægtede akt må anses for en beslutning, der berører de sagsøgende virksomheder umiddelbart og individuelt, jfr. traktatens artikel 173, stk. 2.

32 Af alle de anførte grunde vil sagen være at fremme til behandling i realiteten.

Sagens omkostninger

33 Afgørelsen om sagens omkostninger bør udsættes.

På grundlag af disse præmisser
udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

inden der træffes afgørelse om realiteten:

- 1) **Sagen fremmes til behandling i realiteten.**
- 2) **Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.**

Everling	Bahlmann	Joliet	Bosco
Koopmans	Due	Galmot	O'Higgins

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 28. januar 1986.

P. Heim
Justitssekretær

Fungerende præsident
U. Everling
Afdelingsformand